МУНИЦИПАЛЬ МӘКТӘПКӘСӘ БЕЛЕМ БИРЕҮ БЮДЖЕТ УЧРЕЖДЕНИЕҺЫ
БАЛА ҮҪТЕРЕҮ ҮҘӘГЕ – “АҠБУҘАТ” БАЛАЛАР БАҠСАҺЫ

Ата-әсәләр өсөн консультация

Бала тәрбиәләүҙә ғаиләнең роле.

Бала тәрбиәләүҙә ғаиләнең роле.

Ғаилә- ир менән ҡатындың бергәләп төҙөгән ябай, әммә әһәмиәтле бер ҡоролошо ул. Һәр бала үҙ ризығы менән тыуа. Сабыйын тәү тапҡыр күкрәгенә ҡыҫҡан әсәнән дә бәхетлерәк, бала һөйөүенә төрөлөп йәшәгән атайҙан да ғорурыраҡ кеше, шат ауаздарға күмелгән йорттан да яҡтыраҡ мөхит бармы икән донъяла? Бала тәрбиәләү - ауыр ҺӘМ яуаплы хеҙмәт. Һеҙ һәр берегеҙ ғәзиз сабыйығыҙ аҡыллы, лайыҡлы кеше булып үҫһен өсөн көсөгөҙҙө ҡыҙғанмай, улар күңеленә бары изгелек орлоҡтары сәсергә тырышаһығыҙ. Шуға ла ата-әсәләр иң ҙур хөрмәткә лайыҡ.

Ғаиләлә ата-әсә өсөн иң мөһиме -баланын кеше булып үҫеүе. Халҡыбыҙ был теләкте үҙенең мәҡәл-әйтемдәрендә сағылдыра килгән. “Ата-әсә теләге утка, һыуға батырмаҫ”,”Атай- алтын ҡаҙаҡ,әсәй- алтын ҡанат”,”Атай булмай атай ҡәҙерен белмәйһең,әсәй булмай әсәй ҡәҙерен белмәйһең” тип балаларҙы ата-әсәгә ҡарата мәрхәмәтле, изгелекле булырға өндәй .Бала кем генә булмаһын үҙ ғаиләһен ярата, хөрмәт итә.Тыуған илде яратыу, дуҫлыҡ төшөнсәһен белеү, бөтә кешеләргә хөрмәт менән ҡарау, дөрөҫлөктө һөйләү, алдашыуҙы яратмау кеүек бөтә был һәләттәргә бала ғүмере буйы өйрәнә . Әҙәпле кеше үҙ һүҙенә, эшенә тоғро кеше. Әммә иң МӨҺИМ әхләҡи ҡимммәттәр бала саҡта һалына. Бала бәләкәй саҡтан атаһына, әсәһенә ҡарап өйрәнә. Яҡшы -яман, изгелек -яуызлыҡ ТӨШӨНСӘҺЕН тиҙ генә отоп ала. Артабан бала тәрбиәләүҙә гимназия МӨҺИМ роль уйнай, әммә ата-әсәнең ЙОҒОНТОҺО ҙур булып ҡала. Әгәр ғаилә һалған тәрбиә менән мәктәп тәрбиәһе тап КИЛҺӘ, бала күңелендә уҡытыусыларға ла, тәрбиәселәргә лә, иптәштәренә лә ышаныс нығына. Ғаиләлә, мәктәптә балалар өйрәнә. Балаларҙың ихтирамлы булыуын теләһәгеҙ, иң тәүҙә уларға ҡарата иғтибарлы, ихтирамлы, һәм изге күңелле булыу кәрәк.

Һәр саҡ тыйып тороуҙар, аҡырып-екереп аҡыл өйрәтеүҙәр - үҙҙәре үк

тиҫкәрелек тәрбиәләй, үҫмерҙәрҙә кирелек, ҡаршылашыу, асыу тыуҙыра. Һәр ғаиләлә ата-әсә, балалар өсөн көнкүреш эштәре иҫәп-хисапһыҙ.Һәр кем унда үҙ ярҙамын күрһәтә ала. Үҙ әйберен тәртиптә тоторға, өй йыйыштырыу,бәләкәй туғандарҙы ҡарау, мал-тыуар, баҡса эштәрендә ярҙам итеү кеүек ябай ғына эштәр балаларҙы ололарға ярҙам ҡулы һуҙырға өйрәтә.

Тәрбиә эшендә иң мөһиме - балаға карата һәр эштә теүәл була белеү. Белем алыу-ауыр хеҙмәт. Ул ҙур тырышлык, түҙемлелек ҺӘМ ЭШ талап итә.Шуңа күрә балала ихтыяр көсө тәрбиәләү бик МӨҺИМ. Сабый бала төрле эштәрҙе теләп башкара, ә инде ҙурая төшкәс, әгәр һәр эште уның өсөн өлкәндәр эшләй торған булһа, балала үҙаллылык ҺӘМ тырышлык тәрбияләү ҡыйынлаша, шуның өсөн балағыҙҙы кесе йәштән үк үҙ-үҙенә хеҙмәт күрһәтергә өйрәтеү, ҡулынан килә торган бөтөн эште үҙенән эшләтеү мөһим. Шул сакта гына ул һәрсак берәр шөғөл менән мәшғүл буласак.

Билдәле булыуынса бала телевизорҙа, кинола, театрҙа, интернет селтәренән ҡарап та изгелек-яуызлыҡ төшөнсәһен үҙенә һеңдерә. Ундағы супер геройҙарға оҡшарға тырыша.Балаларҙың ҡырыҫ тәбиғәте, һүгенеү , бер-берендe ихтирам итмәү кеүек әшәке хәлдәрҙе бала тиҙ генә отоп ала. Быңдай кино, фильмдар баланың нығынып етмәгән аңын ҡаҡшата. Шуның өсөн бала үҙаллы телевизор ҡарағанда, компьютерҙа ултырғанда уларға күҙ һалырға кәрәк. Тәрбиә эшендә вак әйбер юк. “ Баланы үҙ-ара һөйләшкәндә йәки уға бойороҡ биргәндә генә тәрбиәләйбеҙ, дип уйламағыҙ,- дигән А.Макаренко ата- әсәләргә мөрәжәгәт итеп. Һез аны тормошоғоҙҙоң һәр миҙгелендә. Хатта үҙегеҙ өйҙә юк саҡта ла тәрбиәләйһегеҙ. Нисек кейенәһегеҙ, башҡа кешеләр менән нисек һөйләшәһегеҙ ҺӘМ уларға ниндәй баһа бирәһегеҙ, нисек шатланаһығыҙ, йәки нисек борсолаһығыҙ, дуҫтарығыҙ менән нисек мөғәләмә итәһегеҙ, нисек көләһегеҙ, әҙәбиәтте нисек укыйһыгыҙ - былар барыһы ла бала өсөн ҙур ӘҺӘМИӘТКӘ эйә.”

Балаларҙы тәрбиәләгәндә ғаилә тәрбиәһенә, халык педагогикаһына таяныу ярҙам итә: ата-әсә, өләсәй-олатай үрнәге, балаға ышаныс күрһәтеү, аңлатыу, өйрәтеү, үтенеү, кәңәш биреү, боронғолар һүҙенә таяныу һ. б.

Ғаиләлә бала әҙәплелектең төп ҡағиҙәләренә өйрәнә. Тәрбиәле баланың төп сифаты-кешеләргә ягымлы, тәмле телле булыу, уларҙы ихтирам итеү, кешелеклелек. Был сифаттарға нигеҙ бәләкәй саҡтан һалына.Олоно оло итеү, кеселәргә ярҙам итеү ҺӘМ уларға үрнәк булыу, намыҫлылыҡ, һаулыҡ, кунаксыллык сифаттары, хеҙмәткә мөнәсәбәт, төрлө һәнәрҙәргә өйрәнеү, гөмүмән, йәшәргә өйрәнеү нигеҙҙәре ғаиләлә тәрбиәләнә. Татыу гаиләлә тыуған балалар ата-әсәләренең иҙге ниәттәрен төплө аңлай, тормошта, эшһөйәр, әҙәпле һәм кешеләргә ихтирамлы, иғтибарлы була. Ундай ғаиләләрҙә татыулыҡ, миһырбанлыҡ ололарҙан кеселәргә күсә килеүсэн. халҡыбыҙ тормошонда ошондай яҡшы күсәгилешлек борондан күҙәтелгән. Шуға ла ундай ғаиләлә тыуған балалар,төплө тәрбиә алғандан һуң, донъяға ысын кеше булараҡ баға. Ғаилә - айырым донъя. Ғаилә аша ғына ҺИН үҙ булмышыңды аңлайһың, бары тик унда ғына иң яҡшы кешелек сифаттарын, рухи көсөңдө үҫтерә алаһың. Балалар ата-әсәләренән өлгө ала. Улар ата-әсәнең ҡарашын, фекерләүен ҺӘМ рухи ҡиммәттәрен үҙләштерә, бөтә аҙымын ҡабатлай. Гимназия менән ғаиләнең бәйләнеше нығый барған һайын, балаларыбыҙ тәрбиәлерәк, уңыштарыбыҙ да ҙурырак булыр. Өйҙән йылы усағын һаҡлаған, милләт киләсәген хәстәрләгән балаларыбыҙ рухына ҡеүәт биргән   ғаиләләр менән гимназиябыҙ ғорурлана ала. Хөрмәтле атайҙар, әсәйҙәр һеҙҙең балаларығыҙға ҡылған һөйөүегеҙ, түккән ваҡытығыҙ, көсөгөҙ мотлаҡ—һеҙҙе ҡыуандырыр яҡты киләсәк булып— әйләнеп ҡайтасаҡ.